

Ministerens for forskning, innovation og videregående uddannelser

Folketingets Europaudvalg
Folketinget
Christiansborg
1240 København K

Kopi:
Folketingets udvalg for Forskning, Innovation og Videregående
Uddannelser

22. november 2011

Hermed fremsendes samlenotat med henblik på møde i Folketingets Europaudvalg den 30. november 2011.

Med venlig hilsen

Morten Østergaard

Ministeriet for Forskning,
Innovation og Videregående
Uddannelser
Bredgade 43
1260 København K
Telefon 3392 9700
Telefax 3332 3501
E-post fivu@fivu.dk
Netsted www.fivu.dk
CVR-nr. 1680 5408

Dok nr. 2118613
Side 1/1

Samlenotat Konkurrenceevnerådsmøde 5.-6. december 2011

Rumdelen:

- Punkt 1: Rumrådets betragtninger om «Rummets værdi og fordele for de europæiske borgeres sikkerhed» Side 3**
Der foreligger ikke noget KOM dokument
- Vedtagelse

Forskningsdelen:

- Punkt 2: Rammeprogrammet for Forskning og Innovation - Horizon 2020 Side 6**
- Udveksling af synspunkter
- Punkt 3: a) (evt) Forslag til Rådets beslutning om Det Europæiske Atomenergifællesskabs rammeprogram for forskning og uddannelse på det nukleare område (2012 - 2013) Side 20**
- b) (evt) Forslag til Rådets afgørelse om særprogrammet for gennemførelse af indirekte aktioner under Det Europæiske Atomenergifællesskabs rammeprogram for forskning og uddannelse på det nukleare område (2012-2013). Side 25**
- c) (evt) Forslag til Rådets afgørelse om særprogrammet for Det Fælles Forskningscenters gennemførelse af direkte aktioner under Det Europæiske Atomenergifællesskabs rammeprogram for forskning og uddannelse på det nukleare område (2012-2013).**

18. november 2011
Forsknings- og
Innovationsstyrelsen
Bredgade 40
1260 København K
Telefon 3544 6200
Telefax 3544 6201
E-post fi@fi.dk
Netsted www.fi.dk
CVR-nr. 1991 8440

Sagsbehandler
Lise Lotte Toft
Telefon 7231 8254
Telefax 3544 6201
E-post llto@fi.dk

Dok nr. 2118089

Ministeriet for Forskning,
Innovation og
Videregående Uddannelser

Sagsnr. 11-112073
Dok nr. 2118439

Side 1/1

d) (evt) Forslag til Rådets forordning (Euratom) om regler for virksomheders, forskningscentres og universiteters deltagelse i indirekte aktioner under Det Europæiske Atomenergifællesskabs rammeprogram og for formidling af forskningsresultater (2012-2013).

- Politisk aftale

Punkt 4: Lancering af fem fælles programlægningsinitiativer til rådskonklusioner; 1) Sunde og produktive have og oceaner ('Healthy and Productive Seas and Oceans'), 2) Urbane Europa ('Urban Europe - Global Urban Challenges, Joint European Solutions'), 3) Klimaviden for Europa ('Connecting Climate Knowledge for Europe'), 4) Vandudfordringer for en forandrende verden 'Water Challenges for a Changing World' og 5) Antimikrobiel resistens ('The Microbial Challenge - An Emerging Threat to Human') **Side 30**

- Vedtagelse af rådskonklusioner

Forskning- og
Innovationsstyrelsen

Punkt 5: Rådskonklusioner om partnerskaber inden for forskning og innovation **Side 34**

- Vedtagelse af rådskonklusioner

Side 2/2

Rumdelen:

Punkt 1: Rumrådets retningslinier om «Rummets værdi og fordele for de europæiske borgeres sikkerhed»

Der foreligger ikke noget KOM dokument

- Vedtagelse af retningslinier

1. Resumé

Med vedtagelse af Lissabontraktaten har EU bekræftet en højere prioritet for rummet, som nu er blevet et selvstændigt anliggende i traktaten. På EU-ESA Rumrådsmødet den 6. december 2011 forventes retningslinjer om værdien og fordelene ved rummet for de europæiske borgeres sikkerhed vedtaget.

Det polske formandskab har med udkastet til retningslinjer fra Rumrådet om værdien og fordelene ved rummet for de europæiske borgeres sikkerhed ønsket at sætte fokus på vigtigheden af rummet i forhold til sikkerhed og bæredygtig udvikling.

Det polske formandskabs udkast til retningslinjer forventes vedtaget på EU-ESA Ministerrådsmøde den 6. december 2011.

Forskning- og
Innovationsstyrelsen

Side 3/3

2. Baggrund

Med vedtagelsen af Lissabontraktaten har EU bekræftet en højere prioritet for rummet, som nu er et selvstændigt anliggende i traktaten. Med Lissabontraktaten blev EU ligeledes inviteret til at etablere relevante samarbejder med Den Europæiske Rumorganisation (ESA).

Det polske formandskabs udkast til retningslinjer forventes vedtaget på EU-ESA Ministerrådsmøde den 6. december 2011.

3. Formål og indhold

Det polske formandskab har med udkastet til retningslinjer fra Rumrådet om værdien og fordelene ved rummet for de europæiske borgeres sikkerhed ønsket at sætte fokus på vigtigheden af rummet i forhold til sikkerhed og bæredygtig udvikling.

Rumrådsbetragtningerne fokuserer på tre dele: 1) Rum for sikkerhed og bæredygtig udvikling 2) Rumaktiviteters og ruminfrastrukturers sikkerhed og bæredygtighed og 3) Udforskning af rummet.

I forhold til fokus på 1) Rum for sikkerhed og bæredygtig udvikling bekræftes det, at det er en prioritet for EU at sikre udvikling og udnyttelse af bæredygtige GMES-tjenester og –infrastrukturer, og at der er behov for at sikre, at infrastrukturen og tjenester er tilgængelige efter 2013. GMES er et vigtigt europæisk bidrag til at forstå klimaændringerne og for at kontrollere og modvirke klimaændringerne virkninger. Miljøovervågningssystemet GMES (General Monitoring for Environment and Security) fremhæves endvidere som vigtigt til anvendelse af sikkerhedsformål f.eks. i forbindelse med kriseoperationer.

Kommissionen opfordres til i samråd med interessenter at foreslå en organisatorisk ramme, styring og oprettelse af de planlagte operationelle tjenester og herun-

der til at fastlægge en passende datapolitik på grundlag af fuld og åben adgang til information produceret af GMES-tjenesterne og data indsamlet gennem GMES-infrastrukturen.

Endvidere bliver satellitkommunikation fremhævet som en central kapacitet i krisereaktions- og krisestyringsoperationer. Kommissionen opfordres derfor til at arbejde hen imod en sikker og garanteret adgang til kommerciel og statslig satellitkommunikation til brug for kriseaktions- og krisestyringsaktører.

I forhold til 2) Rumaktiviteters og ruminfrastrukturers sikkerhed og bæredygtighed understreges det, at kollisionsrisiko og betydning af vejrforholdene i rummet udgør en alvorlig trussel mod rumaktiverne, hvorfor beskyttelse af rumaktiver skal sikres, og der derfor er behov for at udvikle en Space Situational Awareness (SSA) kapacitet, som skal dække over overvågning og sporing af objekter i kredsløb, forudsigelse og overvågning af vejrphenomener i rummet og deres virkninger og overvågning af objekter nær jorden. Danmark deltager ikke for nuværende i ESA's forberedende SSA-program.

Desuden opfordres der til på multilateralt plan at fortsætte drøftelser om en international adfærdskodeks for aktiviteterne i det ydre rum. Endelig tilskyndes der til at undersøge nye instrumenter, der kan øge rumaktiviteternes bæredygtighed og økonomiske udvikling, samt sikre en fortsat europæisk kapacitet på løfteraketområdet.

I forhold til 3) Udforskning henviser retningslinjerne til drøftelserne blandt europæiske og internationale partnere på en konference i Lucca¹ den 10. november 2011, hvor der blev vedtaget en erklæring, der erkender behovet for en fortsat og struktureret politisk dialog om udforskning af rummet. Hensigten er at pege på potentialet i oprettelsen af globale partnerskaber blandt andet ved at dele krævende og fredelige mål, tilskynde til videnskabeligt fremskridt, stimulere fremtidige opdagelser samt tackle globale udfordringer i rummet og på jorden gennem brug af innovativ teknologi og nye erhvervsmuligheder.

Kommissionen, ESA og medlemsstaterne opfordres til at fortsætte drøftelser på europæisk plan og med internationale partnere om en strategi efter 2020 og den europæiske deltagelse heri, der skal godkendes i løbet af 2012.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

5. Nærhedsprincippet

Ikke relevant.

6. Gældende dansk ret og forslagets konsekvenser herfor

En vedtagelse af retningslinjerne har ikke konsekvenser for gældende dansk ret.

¹ Third International Conference on Exploration – First meeting of the High-level International Space Exploration Platform - DECLARATION

7. Konsekvenser (for statsfinanserne, samfundsøkonomien, miljøet eller beskyttelsesniveauet)

Retningslinjerne har ikke konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, miljøet eller beskyttelsesniveauet, idet der er tale om retningslinjer og ikke en forordning eller noget retsligt bindende dokument.

8. Høring

Sagen behandles i EU-specialudvalget for forskning.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der er generel enighed om vigtigheden af ruminfrastrukturs bidrag i forhold til løsning af samfundsmæssige udfordringer inden for bl.a. sikkerhed og bæredygtig udvikling.

10. Regeringens generelle holdning

Regeringen støtter generelt et øget fokus på nytteværdien af ruminfrastruktur og rumsystemer i forhold til løsning af samfundsmæssige udfordringer.

Regeringen er enig i fremhævelsen af rumsystemers værdifulde bidrag til klimaovervågning og støtter op om ambitionen om at sikre kontinuitet af jordobservationer.

Regeringen bakker op om den opfordring, at Kommissionen i samråd med interessenter foreslår en organisatorisk ramme, styring og oprettelse af de planlagte operationelle tjenester samt fastlægger en passende datapolitik produceret af GMES-tjenesterne og data indsamlet gennem GMES-infrastrukturen.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt for Folketingets Europaudvalg.

Forskningsdelen:

Punkt 2: Rammeprogrammet for forskning og Innovation – Horizon 2020

- Udveksling af synspunkter

1. Resumé

Kommissionens forslag vedrørende Horizon 2020 dækker perioden 2014-2020. Forslaget vedrørende Horizon 2020 er på linje med Europas vækststrategi EU2020, der identificerer forskning og innovation som centrale mål til at opnå intelligent, bæredygtig og inkluderende vækst. Kommissionens forslag består af forslag til hovedafgørelse, særprogram dækkende indsats vedrørende 'Excellent videnskabsbase' 'Industrielt lederskab og konkurrencedygtige rammer' samt 'Tackling af samfundsmæssige udfordringer'. Endvidere omfatter Horizon 2020 forordning om regler for deltagelse samt den nukleare del af rammeprogrammet, (Euratomtraktaten).

Kommissionens forslag til regler for virksomheders, forskningscentres og universiteters deltagelse i foranstaltninger under Horizon 2020 og Euratom-rammeprogrammet (herefter "regler for deltagelse") fastlægger de nærmere retligheder og forpligtelser for enheder, der ønsker at deltage i Horizon 2020 og Euratom-rammeprogrammet og opstiller principper for anvendelse og formidling af resultaterne af deres deltagelse.

Fællesskabets forsknings- og uddannelsesaktiviteter på det nukleare område omfatter alle aktiviteter vedrørende forskning, teknologisk udvikling, internationalt samarbejde, formidling og nyttiggørelse samt uddannelse. Dette omfatter behandling og opbevaring af nukleart affald fra fission, energi på grundlag af fusionsforskning samt sikkerhed ved nukleare anlæg.

Det forventes, at lovforslaget vedrørende Horizon 2020 vil blive præsenteret på konkurrenceevnerådsmødet 5. - 6. december 2011. I den forbindelse vil der blive udvekslet indledende synspunkter om rammeprogrammet.

2. Baggrund

Kommissionen forventes at vedtage sin lovpakke vedrørende Horizon 2020 ultimo november 2011 med henblik på vedtagelse i 2013 og igangsættelse i 2014. Horizon 2020 er endvidere en del af de flerårige finansielle rammer for 2014 - 2020, hvorfor forhandlingerne om Horizon 2020 først kan afsluttes, når der er en aftale om den flerårige finansielle ramme. Budgettet for Horizon 2020 fastsættes således som led i de samlede forhandlinger om den flerårige finansielle ramme.

Med henblik på at sætte dagsordenen for en bred europæisk høring om indholdet af det kommende rammeprogram præsenterede Kommissionen sine tanker om indretningen af det fremtidige forsknings- og innovationssamarbejde i sin grøn-bog af 9. februar 2011 KOM(2011) 48 'Fra udfordringer til muligheder: Mod en fælles strategisk ramme for EU-finansiering af forskning og innovation'. I grøn-bogen lagde Kommissionen op til en fælles strategisk ramme for det nuværende Rammeprogram for forskning, teknologisk udvikling og demonstration (FP7), rammeprogrammet for konkurrenceevne og innovation (CIP) og Det Europæiske Institut for Innovation og Teknologi (EIT).

Samtidigt lagde Kommissionen op til, at det kommende rammeprogram skal adressere 'samfundsmæssige udfordringer', 'stærkelse af konkurrenceevnen' og 'stærkelse af Europas videnskabsgrundlag og det europæiske forskningsrum'. Disse tanker har Kommissionen arbejdet videre med og har blandt andet afholdt en række seminarer struktureret efter disse tre mål. Tankerne er i store træk videreført i Kommissionens forslag til Horizon 2020.

Kommissionens forslag om Horizon 2020 er vedtaget med hjemmel i TEUF artikel 172 og artikel 182 og skal behandles efter den almindelige lovgivningsprocedure i TEUF artikel 294. Rådet træffer afgørelse med kvalificeret flertal.

Kommissionens forslag om Horizon 2020's særprogram er vedtaget med hjemmel i TEUF artikel 172 og artikel 182 og skal behandles efter TEUF artikel 182 stk. 4, hvorefter Rådet træffer afgørelse efter høring af Europa-Parlamentet og Det Økonomiske og Sociale Udvalg. Rådet træffer afgørelse med kvalificeret flertal.

Kommissionens forslag om regler for deltagelse er vedtaget med hjemmel i artikel 173, 183 og 188 og skal behandles efter den almindelige lovgivningsprocedure i TEUF artikel 294. Rådet træffer afgørelse med kvalificeret flertal.

Kommissionens forslag om Euratom-rammeprogram er vedtaget med hjemmel i artikel 7 og 10 i Euratom-traktaten og kan vedtages af Rådet, der træffer afgørelse med enstemmighed.

3. Formål og indhold

Kommissionens forslag består af 1) rammeprogram for Horizon 2020, 2) særprogram for Horizon 2020, 3) et separat forslag for de dele af Horizon 2020 der vedrører Euratomtraktaten og 4) regler for deltagelse.

3.1 Beslutningen om rammeprogrammet for Horizon 2020

Artikler

Kommissionen foreslår, at beslutningen om Horizon 2020 tager udgangspunkt i 16 artikler. Nedenstående gennemgang er baseret på foreløbigt udkast.

I artikel 1 foreslås et syvårigt rammeprogram svarende til længden af den kommende flerårige finansielle ramme for EU for perioden 2014 - 2020.

I artikel 2 foreslås, at Horizon 2020 skal spille en central rolle i leveringen af Europas vækststrategi EU2020.

I artikel 3 foreslås, at Horizon 2020 skal have tre strategiske mål: 'Excellent videnskabsbase' 'Industrielt lederskab og konkurrencedygtige rammer' og 'Tackling af samfundsmæssige udfordringer', og at Horizon 2020 skal dække aktiviteter som forskning, teknologisk udvikling, demonstration og innovation, inklusive spredning og udnyttelse af resultater. Herigennem skal EU's vækststrategi EU2020 og andre EU politikker understøttes, såvel som opnåelsen og realiseringen af det europæiske forskningsrum.

I artikel 4 foreslås et samlet budget på [] mia. euro, svarende til en forøgelse af midlerne i forhold til syvende rammeprogram på [] %. Det samlede budget

fastlægges som led i forhandlingerne om den flerårige finansielle ramme for 2014 - 2020.

I artikel 5 foreslås det, at Horizon 2020 skal være åben for associering af tredjelande.

I artikel 6 foreslås, at Horizon 2020 skal implementeres gennem et særprogram og et bidrag til det Europæiske Institut for Innovation og Teknologi (EIT).

Ifølge artikel 7 skal tværgående aktioner implementeres både mellem særprogrammer og inden for særprogrammer.

Ifølge artikel 8 skal Horizon 2020 implementeres på en måde, der tager hensyn til, at behov ændres og til den løbende udvikling inden for forskning, teknologi, innovation, markeder og i samfundet.

Ifølge artikel 9 skal der være fokus på fremme af ligestilling mellem køn.

Forskning- og
Innovationsstyrelsen

I artikel 10 foreslås det, at alle aktiviteter under Horizon 2020 skal udføres i overensstemmelse med etiske principper. Det foreslås, at hvor relevant skal bevillingshavere søge om godkendelse af nationale eller lokale etiske komiteer før aktiviteter igangsættes, og at Kommissionen også vil gennemføre en etisk vurdering af projektforslag, der omhandler særligt sensitive områder. Det foreslås, at følgende områder ikke kan blive finansieret:

Side 8/8

1. forskning i reproduktiv kloning af mennesker
2. forskning, der sigter mod at ændre menneskers arvemasse på en måde, der gør ændringerne arvelige
3. forskning, der sigter mod at skabe menneskelige embryoner alene til forskningsformål eller for at fremskaffe stamceller.

Ifølge artikel 11 skal der gives særlig opmærksomhed på at sikre tilstrækkelig deltagelse af SMV'er i Horizon 2020, og at Horizon 2020 har tilstrækkelig innovationseffekt for SMV'er. Som en del af målene med særprogrammet 'tackling af samfundsmæssige udfordringer' og programmet 'lederskab i muliggørende og industrielle teknologier' skal der indføres særlige foranstaltninger for SMV'er med innovationspotentialer, og der skal afsættes et øremærket beløb til disse foranstaltninger.

Ifølge artikel 12 kan dele af Horizon 2020 gennemføres gennem offentlig-private partnerskaber, der skal identificeres baseret på en række fastlagte kriterier. I et begrænset antal tilfælde, kan der ydes støtte til eksisterende fællesforetagender etableret under det syvende rammeprogram for forskning, teknologisk udvikling og demonstration, nye offentlig-private partnerskaber baseret på art. 187 TFEU og organer baseret på privatret. I andre tilfælde kan offentlig-private partnerskaber gennemføres baseret på kontraktlige aftaler mellem partnerne i overensstemmelse med reglerne i særprogrammerne.

Ifølge artikel 13 skal Horizon 2020 bidrage til at styrke offentlig-offentlige partnerskaber, hvor aktioner og programmer på nationalt og regionalt niveau implementeres fælles inden for EU. Særlig opmærksomhed skal gives til fælleseuropæisk programlægning mellem EU's medlemslande. Offentlig-offentlige partner-

skaber kan støttes gennem et ERA-NET instrument og gennem artikel 185-initiativer.

I artikel 13 foreslås det, at Horizon 2020 skal være åben for deltagelse af juridiske enheder i tredjelande og internationale organisationer. Internationalt samarbejde vil blive fremmet i Horizon 2020. Særlige aktiviteter til at fremme internationalt samarbejde vil blive gennemført i Horizon 2020 som en del af den samfundsmæssige udfordring 'Inkluderende, innovative og sikre samfund'.

Ifølge artikel 15 skal aktiviteter vedrørende kommunikation og udbredelse af resultater anses som en integreret del af alle aktiviteter.

I artikel 16 foreslås det, at Horizon 2020's kontrolsystemer skal sikre en passende balance mellem tillid og kontrol.

I artikel 17 foreslås det, at beskyttelsen af EU's finansielle interesser sikres gennem forordning nr. 2988/55 og forordning (Euratom, EC) nr. 2185/96.

Ifølge artikel 18 skal Kommissionen årligt systematisk monitorere gennemførelsen af Horizon 2020, særprogrammer og EIT og rapportere og udbrede resultaterne af monitoreringen.

Ifølge artikel 19 skal Kommissionen med hjælp fra eksterne eksperter udføre en midtvejsevaluering af Horizon 2020 senest i 2017 og en evaluering senest i 2023.

Ifølge artikel 20 skal denne forordning ikke påvirke fortsættelsen under projekter finansieret af det sjette eller det syvende rammeprogram.

Ifølge artikel 21 skal denne forordning træde i kraft fra 1. januar 2014.

3.2 Særprogrammet i Horizon 2020

Særprogrammet indeholder tre indsatser: 'Excellent videnskabsbase' 'Industrielt lederskab og konkurrencedygtige rammer' og 'Tackling af samfundsmæssige udfordringer'. Dertil kommer et særskilt program dækkende de direkte aktioner under det Fælles Forskningscenter.

I særprogrammet beskrives varighed, formål, budget, finansieringsinstrumenter, regler for deltagelse og monitorering, der alle er en reflektering af hovedafgørelsen om Horizon 2020. For særprogrammerne 'Excellent videnskabsbase' 'Industrielt lederskab og konkurrencedygtige rammer' og 'Tackling af samfundsmæssige udfordringer' etableres arbejdsprogrammerne af Kommissionen assisteret af en programkomité. Disse programkomiteer etableres ifølge forordning 182/2011. I arbejdsprogrammerne skal udvælgelseskriterier specificeres. For særprogrammet 'Det Fælles Forskningscenter' etablerer Kommissionen alene arbejdsprogrammerne. Aktiviteter vedrørende kommunikation og udbredelse af resultater anses som en integreret del af alle aktiviteter.

For særprogrammerne 'Industrielt lederskab og konkurrencedygtige rammer' og 'Tackling af samfundsmæssige udfordringer' kan der etableres kontraktlige offentlig-private partnerskaber på basis af en aftale mellem Kommissionen og de private partner(e).

Excellent videnskabsbase

Særprogrammet 'Excellent videnskabsbase' indeholder fire overordnede aktivitetsområder: 'Det Europæiske Forskningsråd', 'fremtidige og nye teknologier', 'Marie Curie-aktioner' og 'europæisk forskningsinfrastruktur'.

Det Europæiske Forskningsråd

Målet er at styrke kvaliteten, dynamikken og kreativiteten i europæisk forskning. Det europæiske forskningsråd skal støtte forskerinitieret grundforskning inden for alle forskningsdiscipliner. Det eneste evalueringskriterium er excellence.

ERC's aktiviteter bestemmes af ERC's eget videnskabelige råd, der skal arbejde efter principperne videnskabelig excellence, autonomi, effektivitet, transparens og ansvarlighed. Det Europæiske Forskningsråds videnskabelige råd etablerer strategi, årligt arbejdsprogram og procedurer for evaluering af projektforslag. Under det nuværende rammeprogram er aktiviteterne: *ERC Starting Grants* der primært er målrettet kommende forskningsledere, som er i gang med at etablere eller konsolidere et uafhængigt forskerhold. Ordningen er målrettet lovende forskere, der har bevist, at de har potentiale til at blive uafhængige forskningsledere. *ERC Advanced Grants* er primært målrettet erfarne forskere, som allerede har etableret sig som uafhængige forskningsledere. *ERC Synergy Grants* yder støtte til en mindre gruppe forskere med henblik på at udnytte synergien i gruppen. Og *ERC Proof of Concept*, der er en støttemulighed målrettet igangværende eller netop afsluttede ERC projekter med henblik på at fremme innovationspotentialet i projektet.

Forskning- og
Innovationsstyrelsen

Side 10/10

Fremtidige og nye teknologier

Målet er at skabe radikalt nye teknologier gennem en forskerinitieret tilgang baseret på høj-risiko nye ideer. Ved at yde fleksibel støtte til målrettet og tværfagligt forskningssamarbejde på forskellige niveauer - fra små til store - og ved at indføre innovative forskningspraksisser er målet at identificere og realisere muligheder på lang sigt til gavn for borgerne, økonomien og samfundet.

De overordnede aktivitetsområder i forslaget er: 'Fremme af nye idéer', 'Fremme af nye temaer og forskermiljøer' og 'forfølge store og tværfaglige forskningsmæssige og teknologiske udfordringer'.

Marie Curie-aktioner

Målet er at sikre en optimal udvikling og dynamisk udnyttelse af Europas intellektuelle kapital med henblik på at generere nye kompetencer og innovation og dermed at realisere sit fulde potentiale på tværs af alle sektorer og regioner.

De overordnede foreslåede aktivitetsområder er: "Fremme af nye færdigheder gennem fremragende grundlæggende uddannelse af forskere", 'Fremme af excellence gennem grænseoverskridende og tværsektoriel mobilitet', 'Stimulering af innovation gennem samspil af viden', 'Forøgelse af strukturelle effekter ved samfinansiering af aktiviteter' og 'Særlig støtte og politiske tiltag'.

Europæisk forskningsinfrastruktur

Målet er at udstyre Europa med verdensklasse forskningsinfrastrukturer, der er tilgængelige for alle forskere i og uden for Europa, og fuldt ud at udnytte deres potentiale for videnskabelige fremskridt og innovation.

De overordnede foreslåede aktivitetsområder er: 'Udvikling af europæiske forskningsinfrastrukturer for 2020 og frem', 'Fremme af forskningsinfrastruktur og dens menneskelige kapital's innovationspotentiale' og 'Styrkelse af den europæiske forskningsinfrastrukturpolitik og internationalt samarbejde'.

Industrielt lederskab og konkurrencedygtige rammer

'Industrielt lederskab og konkurrencedygtige rammer' indeholder tre aktivitetsområder 'Lederskab i muliggørende og industrielle teknologier', 'Adgang til risikofinansiering' og 'Innovation i SMV'er'

Lederskab i muliggørende og industrielle teknologier

Målet er at fastholde og opbygge globale lederskab i muliggørende teknologier og rumforskning og ruminnovation, der understøtter industriens konkurrenceevne på tværs af en række eksisterende og nye sektorer. Programmet indeholder aktiviteter inden for informations- og kommunikationsteknologi, nanoteknologi, avancerede materialer, bioteknologi, avanceret produktion og forarbejdning og rummet.

Forskning- og
Innovationsstyrelsen

Side 11/11

Adgang til risikofinansiering

Målet er at afhjælpe mangler på markedet angående adgang til risikofinansiering af forskning og innovation.

De overordnede foreslåede aktivitetsområder er: 'Gældsfinansiering af forskning og innovation via instrumentet: 'EU låne- og garantiservice til forskning og innovation'' og 'Egenkapitalfinansiering af forskning og innovation via instrumentet: 'EU egenkapital til forskning og innovation''.

Innovation i SMV'er

Målet er at stimulere vækst ved at øge niveauet af innovation i små og mellemstore virksomheder (SMV'er), som omfatter de forskellige innovationsbehov i løbet af hele innovationscyklussen for alle typer innovation, og derved skabe mere hurtigtvoksende, internationalt aktive SMV'er.

De overordnede foreslåede aktivitetsområder er: 'Integrering af SMV-støtte', 'Støtte til forskningsintensive SMV'er' og 'Styrkelse af SMV'ernes innovationskapacitet'.

Tackling af samfundsmæssige udfordringer

'Tackling af samfundsmæssige udfordringer' indeholder seks samfundsmæssige udfordringer; 'Sundhed, befolkningsmæssige forandringer og velvære', 'Fødevareresikkerhed, bæredygtigt landbrug og bioøkonomi', 'Sikker, ren og omkostningsdygtig energi', 'Intelligent, grøn og integreret transport', 'Klima, ressourceeffektivitet inklusive råstoffer' og 'Inkluderende, innovative og sikre samfund'.

Ud over særprogrammet vil Horizon 2020 også finansiere Det Europæiske Institut for Innovation og Teknologi og de direkte aktioner under det Fælles Forskningscenter.

Ikke-nukleare direkte aktioner under det Fælles Forskningscenter

Formålet er at levere kundedrevet videnskabelig og teknisk støtte til EU-politiske prioriteter, som Europa 2020, Borgernes Dagsorden og Europa i Verden og samtidigt reagere fleksibelt på nye politiske krav.

De overordnede foreslåede aktivitetsområder er at fokusere på EU's politiske prioriteter og samfundsmæssige udfordringer, som dem, der er på linje med Europa 2020 og dets vigtigste mål for intelligent, bæredygtig og inklusiv vækst, Borgernes Dagsorden, og Europa i verden. Det Fælles Forskningscenters centrale kompetenceområder vil være energi, transport, miljø og klimaændringer, landbrug og fødevarerikkerhed, sundhed og forbrugerbeskyttelse, informations- og kommunikationsteknologi, referencematerialer, og sikkerhed (herunder nuklear sikkerhed i Euratom-programmet).

3.3 Finansieringsinstrumenter

Rammeprogrammet indeholder en række forskellige finansieringsinstrumenter.

Forskning- og
Innovationsstyrelsen

Støtte til forskning og innovation

Dette instrument er det primære finansieringsinstrument i Horizon 2020. Aktiviteterne kan omfatte alle eller nogle dele af det fulde spektrum af forsknings- og innovationsaktiviteter, herunder grundforskning, industriel forskning og udvikling, uddannelse, mobilitet og karriereudvikling, fremstilling af prototyper og design, formidling, demonstration, piloter, test og brugerinddragelse, markedsintroduktion, støtte til forsknings- og innovationsinfrastrukturer, fastsættelse af standarder, netværk og koordination.

Side 12/12

Støtte til uddannelse og mobilitet

Dette instrument kan give støtte til enkelte modtagere, finansieringsorganer eller tværnationale konsortier til at gennemføre projekter eller aktiviteter, der specifikt vedrører uddannelse, mobilitet og karriereudvikling for forskere. Denne finansieringsordning skal anvendes bl.a. til gennemførelse af Marie Curie-aktioner.

Støtte til medfinansiering af programmer

Dette instrument finansierer støtte til organer, der forvalter ikke-EU-midler til forsknings- og innovationsprogrammer til støtte for aktiviteter, herunder netværk og samordning mellem programmerne i de forskellige lande, samt medfinansiering af budgettet for enkelte opslag og aktioner af organer, der har en tværnational karakter.

Samordning og støtte

Dette instrument kan give støtte til ledsageforanstaltninger bortset fra indkøbskontrakter, bl.a.: formidling, bevidstgørelse og kommunikationstiltag, netværk, koordinering eller støttetjenester, politiske dialoger og gensidig læringsøvelser og ekspertstøtte (fx til evaluering, vurdering eller gennemgang), undersøgelser (herunder designundersøgelser for ny infrastruktur).

Lånefinansiering og egenkapitalfinansiering

Se beskrivelsen under 'Adgang til risikofinansiering'

Priser

Præmierne kan tage form af enten en belønning for tidligere resultater eller som tilskyndelsepræmier, der skal tildeles for opnåelsen af et på forhånd fastsat mål.

Indkøb

Dette består af to typer indkøb:

Offentlige prækommercielle indkøb, til erhvervelse på markedsvilkår af forsknings- og udviklingstjenester, der indebærer en risikodeling og hvor der er en adskillelse af F & U-fasen fra serieproduktion af slutprodukter.

Offentlige indkøb af innovative løsninger, som refererer til det tilfælde, hvor ordregivende myndigheder køber innovative varer eller tjenesteydelser, der endnu ikke tilgængelige på et storstilet kommercielt grundlag.

Direkte aktioner

EU vil iværksætte aktiviteter, der gennemføres af Det Fælles Forskningscenter, og som benævnes direkte aktioner.

3.4 Euratom-rammeprogrammet for 2014-2018

Kommissionen foreslår, at beslutningen om Euratom-rammeprogrammet tager udgangspunkt i 18 artikler.

Forskning- og
Innovationsstyrelsen

Side 13/13

I artikel 1 foreslås et femårigt rammeprogram fra 2014-2018.

I artikel 2 foreslås, at Euratom-rammeprogrammet skal have tre gensidigt forstærkende strategiske mål: Det skal forbedre den nukleare sikkerhed, det skal fremme strålingsbeskyttelse, og det skal bidrage til den langsigtede afkarbonisering af energisystemet på en sikker og effektiv måde.

I artikel 3 foreslås et samlet budget på [] mia. euro. Det samlede budget fastlægges som led i forhandlingerne om den flerårige finansielle ramme for 2014 - 2020.

I artikel 4 foreslås det, at Euratom-rammeprogrammet skal være åben for associering af tredjelande.

I artikel 5 foreslås de forskellige typer finansieringsinstrumenter.

Ifølge artikel 6 fastsættes reglerne for deltagelse i indirekte aktioner under Euratom-programmet i annekset III og disse gælder for direkte aktioner, hvor det er angivet.

Ifølge artikel 7 skal tværgående aktioner implementeres mellem de aktioner, der er beskrevet i annekset 1 og eller dem, der implementerer formålene med Horizon 2020.

I artikel 8 foreslås det, at alle aktiviteter i Euratom-rammeprogrammet skal udføres i overensstemmelse med etiske principper.

Ifølge artikel 9 skal implementeringen af euratom-rammeprogrammet ske gennem arbejdsprogrammer vedtaget af Kommissionen.

Ifølge artikel 10 skal Kommissionen være ansvarlig for implementeringen af de direkte aktioner, mens Kommissionen skal assisteres af rådgivende komiteer for de indirekte aktioner.

Ifølge artikel 11 vil gennemførelsen af Euratom-programmet tage hensyn til rådgivning gennem en række høringsprocesser.

Ifølge artikel 12 kan dele af euratom-rammeprogrammet gennemføres gennem offentlig-private partnerskaber og offentlig-offentlige partnerskaber baseret på artikel 5 i Euratom-traktaten, på finansieringsinstrumentet samfinansiering beskrevet i annek 2 eller gennem kontraktlige aftaler mellem partnerne.

I artikel 13 foreslås det, at euratom-rammeprogrammet skal være åben for deltagelse af juridiske enheder i tredjelande og internationale organisationer. Internationalt samarbejde vil blive fremmet i euratom-rammeprogrammet.

Ifølge artikel 14 skal formidling og kommunikation betragtes som en integreret del af opgaverne under alle de foranstaltninger, der støttes af Euratom-programmet.

Forskning- og
Innovationsstyrelsen

Side 14/14

I artikel 15 foreslås det, at Euratomrammeprogrammets kontrolsystemer skal sikre en passende balance mellem tillid og kontrol. Det foreslås, at det totale antal bevillingshavere, der vil blive udsat for revision under Euratomrammeprogrammet ikke må overstige 7 %.

I artikel 16 foreslås det, at beskyttelsen af EU's finansielle interesser sikres gennem forordning nr. 2988/55 og forordning (Euratom, EC) nr. 2185/96.

Ifølge artikel 17 skal Kommissionen årligt systematisk monitorere gennemførelsen af euratom-rammeprogrammet og rapportere og udbrede resultaterne af monitoreringen.

Ifølge artikel 18 skal Kommissionen med hjælp fra eksterne eksperter udføre en midtvejsevaluering af euratom-rammeprogrammet senest i 2017 og en evaluering senest i 2022.

Ifølge artikel 19 skal denne forordning ikke påvirke fortsættelsen under projekter finansieret af det syvende Euratom-rammeprogram eller dets fortsættelse i 2012-2013.

Ifølge artikel 21 skal denne forordning træde i kraft fra 1. januar 2014.

Aktiviteter i Euratom-rammeprogrammet

Målene i Euratom-rammeprogrammet (2014-2018) er at forbedre den nukleare sikkerhed og strålingsbeskyttelse, og bidrage til den langsigtede dekarbonisering af energisystemet på en sikker og effektiv måde.

Ved at opnå sine mål, vil Euratom-rammeprogrammet styrke de tre strategiske mål i Horizon 2020: Excellence i videnskabsbasen, industrielt lederskab og konkurrencedygtige rammer og tackling af samfundsmæssige udfordringer. Programmet vil især støtte overgangen til et pålideligt, bæredygtigt og konkurrence-

dygtigt energisystem i fremtiden på trods af stigende ressourceknaphed, stigende energibehov og klimaændringer.

Fusion

Her vil være fokus på forvaltning og styring af den internationale såvel som den europæiske ITER organisation samt levering af europæiske komponenter til konstruktionen af ITER. Desuden skal ITER's drift forberedes gennem et målrettet fysik- og teknologiprogram til at benytte fusionsforskningsprojektet JET (Joint European Torus) og andre ITER relevante anlæg med magnetisk indeslutning.

Herudover er der begrænsede teknologiaktiviteter til forberedelse af DEMO-kraftværket for eksempel yderligere udvikling af fusionsmaterialer og nøgleteknologier samt forberede opførelsen af den internationale fusionsmaterialebestrålingsanlæg (IFMIF).

Fission

Aktiviteterne inkluderer deponering af radioaktivt affald i undergrunden herunder forskning relateret til dyb geologisk deponering af brugt brændsel og langlivet radioaktivt affald samt støtte til udvikling af en fælles europæisk holdning til centrale spørgsmål i forbindelse med håndtering og bortskaffelse af affald.

Forskning- og
Innovationsstyrelsen

Side 15/15

Vedrørende reaktorsystemer fokuseres der på forskning med henblik på at underbygge en sikker, effektiv og mere bæredygtig drift af alle relevante reaktorsystemer (herunder brændselskredsløbsanlæg), som er i brug eller under udvikling i Europa, herunder affaldshåndteringsaspekter, som f.eks. separation og omdannelse (transmutation) af langlivet affald til kortlivet i forbindelse med brændstøfkredsløbet.

Vedrørende strålingsbeskyttelse fokuseres der på forskning med henblik på at kunne vurdere risikoen ved lave strålingsdoser, medicinske anvendelser og håndtering af uheld for at tilvejebringe det videnskabelige grundlag for et robust, retfærdigt og socialt acceptabelt beskyttelsessystem, som ikke i unødvendigt omfang begrænser den nyttige og udbredte anvendelse af stråling på det medicinske område og i industrien.

Det Fælles Forskningscenters (JRC's) nukleare aktiviteter

Vedrørende håndtering af radioaktivt affald og virkningen på miljøet fokuseres på at reducere tvivl og løse aktuelle problemer inden for affaldshåndtering for at udvikle effektive løsninger til håndtering af højradioaktivt affald gennem de to almindeligste optioner (direkte deponering eller separation og transmutation).

Desuden fokuseres der på at udvikle aktiviteter til fremme af forståelsen og modellering af fysiske, kemiske og grundlæggende egenskaber ved actinider samt opsætning af en database for præcise nukleare referencedata vedrørende nuklear energi og ikke-nukleare anvendelser (f.eks. medicinsk anvendelse). Derudover udvikling af miljømodeller af radioisotop spredning i kombination med overvågningsprøver inden for miljømæssig radioaktivitet.

Inden for nuklear sikkerhed (safety) skal der fokuseres på forskning i såvel eksisterende som nye brændselskredsløb og i reaktorsikkerhed for nuværende reaktorer i EU, og reaktorsikkerhed for nye innovative reaktorsystemer. JRC skal også

koordinere den europæiske deltagelse i ”Generation IV International Forum R&D Initiative” – kaldet GIF.

Inden for nuklear sikring (security) skal der fokuseres på støtte til opfyldelsen af EU’s tilsagn, herunder navnlig udvikling af metoder til kontrol af brændselskredsløbsanlæg, gennemførelse af tillægsprotokollen, herunder indsamling af miljøprøver og integrerede kontrolforanstaltninger (safeguards) samt forebyggelse af spredning af nukleart og radioaktivt materiale i forbindelse med ulovlig handel af disse materialer, herunder nuklear eftersporning.

Finansieringsinstrumenter

Samme som for Horizon 2020, se ovenfor.

Regler for deltagelse

Samme som Horizon 2020, se beskrivelse nedenfor.

Deltagelse i JRCs *direkte* aktiviteter omfattes ikke af Horizon 2020 reglerne for deltagelse.

Forskning- og
Innovationsstyrelsen

3.5 Euratom-rammeprogrammet

Formålet med forslaget til regler for deltagelse er at fastsætte rettigheder og forpligtelser for juridiske enheder, der ønsker at deltage i rammeprogrammet og opstille principper for anvendelse og formidling af resultaterne af deres deltagelse.

Side 16/16

Forslaget indeholder fire overordnede kapitler og en række underkapitler:

- I. Indledende bestemmelser, art. 1-4
- II. Regler for deltagelse, 5-38
 - i. Generelle principper, art. 5-7
 - ii. Tilskud, art. 8-34
 - iii. Priser, indkøb og finansielle instrumenter art. 35-37
 - iv. Ekspertes, art. 38
- III. Regler for udbredelse af resultater, art. 48-52
 - i. Tilskud, art. 39-47
 - ii. Priser og indkøb, art. 48-49
- IV. Afsluttende bestemmelser, art. 50-52

Ad I. Indledende bestemmelser, art. 1-4

Kapitlet indeholder en række definitioner, der anvendes i resten af forordningen. Det gælder f.eks. ”forgrundsviden”, der er resultater, herunder viden, der opstår under de indirekte aktioner, ”baggrundsviden”, der er viden der er nødvendig for at gennemføre forskning eller nyttiggøre resultaterne af indirekte aktioner, ”associeret land”, ”partnerland for internationalt samarbejde”, ”smv’er”, mv. De indledende bestemmelser fastlægger desuden, hvilke aktiviteter de pågældende regler regulerer. Endelig indeholder kapitlet en artikel om fortrolighed og om Kommissionens informationsforpligtigelser.

Ad II Regler for deltagelse

Ad III. Generelle principper, art. 5-7

Enhver juridisk enhed må deltage i aktioner. Som minimum skal der i hver aktion deltage tre uafhængige juridiske enheder, der hver er etableret i forskellige med-

lemsstater eller associerede stater. De konkrete arbejdsprogrammer kan dog stille yderligere krav eksempelvis udelukkelse af juridiske enheder etableret i tredjelande. Nærmere bestemmelser om juridiske enheders interne uafhængighed i en aktion fastlægges.

Ad Iiii. Tilskud, art. 8-34

Tilskud kan være af hvilken som helst type beskrevet i EU's finansforordning

Horizon 2020 kan finansiere op til 50 % af omkostningerne til prototyper, test, demonstration, eksperimentel udvikling der leder til produkter, pilotinitiativer, markedsreplikation og samfinansiering.

Horizon 2020 kan finansiere op til 100 % af omkostningerne til Det Europæiske Forskningsråds frontforskningsaktiviteter, trænings- og mobilitetsaktiviteter og koordinerings- og støtteaktiviteter.

For alle andre aktiviteter er medfinansieringsraten 75 %.

Indirekte omkostninger skal refunderes med 75 % af de totale omkostninger dog kun 20 % for Det Europæiske Forskningsråds aktiviteter, trænings- og mobilitetsaktiviteter og koordinerings- og støtteaktioner.

Projektforslag skal evalueres efter kriterierne excellence, effekt og plan for udnyttelse af resultater, dog undtaget for Det Europæiske Forskningsråd, hvor excellence er eneste vurderingskriterium.

Ad Iiiii Priser, indkøb og finansielle instrumenter art. 35-37

Kommissionen eller et tilskudsorgan kan uddele priser. Indkøb i form af prækommercielle eller innovative løsninger skal foretages ifølge finansforordningen. Finansielle instrumenter (for eksempel lån eller garantier) kan anvendes.

Ad Iiiiii. Ekspertes, art. 38

Kommissionen kan bistås af uafhængige eksperter ved bedømmelsen af forslag. Ekspertene findes og udvælges på grundlag af indkaldelse af ansøgninger fra enkeltpersoner samt indkaldelse henvendt til nationale forskningsorganer, institutioner eller virksomheder med henblik på opstilling af lister over egnede kandidater. Kommissionen kan udpege eksperter uden for disse lister. Kommissionen offentliggør lister over eksperter, der har deltaget i evalueringer.

Ad III. Regler for udbredelse af resultater, art. 48-52

Ad IIIi Tilskud, art. 39-47

Resultater ejes af deltageren, der producerer dem. Hvis resultaterne kan anvendes erhvervsmæssigt, skal dens ejere sikre, at den beskyttes under behørig hensyntagen til de berettigede interesser, især kommercielle, som deltagerne i den pågældende aktion har.

Deltagerne skal nyttiggøre resultater eller sørge for, at de bliver nyttiggjort. Sker dette ikke, kan Kommissionen formidle disse resultater. Denne formidling må dog ikke krænke intellektuelle rettigheder og ejerens berettigede interesser. En deltager, der påberåber sig berettigede interesser, skal påvise, at han vil få påført

uforholdsmæssig stor skade. Videreformidling af disse resultater må ikke ske før Kommissionen eller tilskudsorganet har foretaget en beslutning om hvorvidt de vil overtage ejerskabet og foretage de nødvendige forholdsregler for beskyttelse af ejerens rettigheder.

Ad IIIi Priser og indkøb, art. 48-49

Støtte kan gives i form af priser, indkøb, prækommercielle indkøb og offentlig indkøb af innovative løsninger.

Ad IV Afsluttende bestemmelser, art. 50-52

Kommissionen skal assisteres af en komité ifølge forordning nr. 182/2011.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet har endnu ikke udtalt sig om forslaget.

5. Nærhedsprincippet

Kommissionen angiver i sit forslag, at det fuldt ud respekterer subsidiaritetsprincippet, idet den angiver, at der er tale om et forslag, der fokuserer på aktiviteter, der ikke effektivt kan realiseres af medlemslandene alene.

Regeringen er enig i denne betragtning, og at nærhedsprincippet er overholdt.

6. Gældende dansk ret

Forslaget har ingen konsekvenser for dansk ret.

7. Konsekvenser

Kommissionen foreslår, at der afsættes 80 mia. euro til forslaget. Det endelige beløb bliver dog først fastlagt som led i forhandlingerne om de flerårige finansielle rammer for 2014-20. Danmarks bidrag afhænger derfor af den samlede aftale om den flerårige finansielle ramme.

8. Høring

Med henblik på præsentationen og udveksling af synspunkter i Rådet den 6. december 2011 behandles forslaget i EU-specialudvalget for forskning. Forslaget vil endvidere blive sendt i skriftlig høring.

9. Forhandlingssituationen

Forhandlingerne er ikke påbegyndt.

10. Regeringens generelle holdning

Regeringen finder, at forslaget til rammeprogrammet har et indhold, som kan yde et vigtigt bidrag til realiseringen af EU's vækststrategi EU2020.

Regeringen hilser det velkomment, at rammeprogrammet i højere grad end tidligere sigter mod at styrke koblingen mellem forsknings- og innovationsaktiviteter.

Regeringen vil efter høringen om forslaget fremlægge en mere detaljeret holdning.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.

Forskning- og
Innovationsstyrelsen

Side 19/19

Punkt 3a: Forslag til Rådets beslutning om Det Europæiske Atomenergifællesskabs rammeprogram for forskning og uddannelse på det nukleare område (2012 - 2013)

1. Resumé

Kommissionens forslag vedrører en to-årig forlængelse af det nuværende rammeprogram (2007-2011), hvorved man opnår den samme tidsmæssige ramme som det ikke-nukleare rammeprogram (2007-2013). Formålet er at sikre, at den EU-finansierede nukleare forskning videreføres i yderligere to år. Euratom-rammeprogrammet for 2012-2013 indeholder således i det store hele de samme videnskabelige, tekniske og strategiske mål og bruger de samme finansieringsmekanismer som det nuværende Euratom rammeprogram. På fusionsområdet er de brede mål for dette rammeprogram for årene 2012 og 2013: at udvikle en teknologi for en sikker og miljøvenlig samt økonomisk bæredygtig energikilde – primært gennem en realisering af ITER; og på fissionsområdet (inkl. strålingsbeskyttelse) at forøge sikkerheden samt ressource- og omkostningseffektiviteten af nuklear fission og anden brug af stråling inden for industri og medicin.

Forskning- og
Innovationsstyrelsen

Det merfinansieringsbehov på 1,3 mia. euro til konstruktionen af ITER (bygningerne) i 2012 og 2013, som Rådet blev enige om på rådsmødet den 12. juli 2010, er indarbejdet i forslaget.

Side 20/20

Under forudsætning af at Rådet og Europa-Parlamentet når til enighed om en budgetaftale, vil der på konkurrenceevnerådsmødet den 6. december 2011 blive indgået en politisk aftale.

2. Baggrund

Kommissionen offentliggjorde den 7. marts 2011 sit forslag til rammeprogram for forskning og uddannelse på det nukleare område (2012-2013) med henblik på behandling og vedtagelse i 2011.

Kommissionen fremsatte samtidig forslag til to særprogrammer: særprogrammet for gennemførelse af indirekte aktioner på det nukleare område (fusion og fission, inkl. strålingsbeskyttelse) og særprogrammet for Det Fælles Forskningscenters gennemførelse af direkte aktioner i samme periode. Da de to særprogrammer skal udmønte rammeprogrammet, er indholdet i dem mere specifikt, men indholdet i dem er i overensstemmelse med rammeprogrammet.

Endelig fremsatte Kommissionen desuden den 7. marts dels forslag til regler for virksomheders, forskningscentres og universiteters deltagelse i de indirekte aktioner og dels forslag til formidling af forskningsresultater (2012-2013). Bortset fra en vis forenkling er der tale om en fortsættelse af de nuværende regler.

Kommissionen anfører, at hjemmelsgrundlaget for dette program er artikel 1, 2, 4 og 7 i Euratomtraktaten.

73. Formål og indhold

Hovedformålet er at sikre, at den EU-finansierede forskning på disse områder videreføres i yderligere to år på linje med de aktiviteter, der er blevet gennemført i perioden 2007-2011.

Rammeprogrammet er som nævnt en del af en lovgivningspakke, som indeholder forslag til afgørelser om selve rammeprogrammet, to særprogrammer (for direkte og indirekte aktioner) og deltagelsesregler. Programmet dækker også konstruktionen af ITER (den internationale forsøgsreaktor vedr. fusion), det ledsagende (fusionsenergiforsknings-) program samt aktiviteter vedrørende fission og strålingsbeskyttelse, foruden Det Fælles Forskningscenters direkte aktioner vedrørende nuklear sikkerhed.

Euratom-rammeprogrammet for 2012-2013 indeholder i det store hele de samme videnskabelige, tekniske og strategiske mål og bruger de samme finansieringsmekanismer som det nuværende 7. Euratom-rammeprogram (2007-2011).

Forskning- og
Innovationsstyrelsen

De generelle mål for dette rammeprogram for årene 2012 og 2013 er således:

Side 21/21

- På fusionsområdet at udvikle en teknologi for en sikker, bæredygtig og miljømæssigt forsvarlig og økonomisk levedygtig energikilde;
- På fissionsområdet (inkl. strålingsbeskyttelse) at fremme sikkerheden samt ressource- og omkostningseffektiviteten inden for nuklear fission og anvendelser af stråling inden for industri og lægevidenskab og at fremme nuklear sikkerhed (nuklear sikkerhedskontrol, ikke-spredning, bekæmpelse af ulovlig handel og nuklear eftersporning).

De vigtigste aktiviteter på fusionsområdet

- Virkeliggørelse af ITER: Fokus på forvaltning og styring af den internationale såvel som den europæiske ITER-organisation. Levering af europæiske komponenter til konstruktionen af ITER.
- FoU til forberedelse af ITER's drift: Et målrettet fysik- og teknologiprogram til at benytte fusionsforskningsprojektet JET (Joint European Torus) og andre ITER-relevante anlæg med magnetisk indeslutning.

ITER

De oprindelige budgetbevillinger til forskning på det nukleare område i den flerårige finansielle ramme for 2009-2013 er utilstrækkelige på grund af markant højere udgifter til ITER-grundforskningsprojektet, jf. mandatet fra FEU givet forud for Rådsmøde den 12. juli 2010.

Baggrunden for de øgede udgifter blev analyseret i Kommissionens meddelelse "Status og femtidsperspektiver for ITER projektet" (KOM(2010) 226).

Rådet understregede den 12. juli 2010 sit engagement til ITER, anerkendte de øgede finansieringsbehov og fastsatte en række retningslinjer for omkostningsbegrænsning og -styring, herunder ikke mindst at ITER designet fremover skal følge budgettet og ikke omvendt. Rådet traf en beslutning om en øvre grænseværdi på 6,6 mia euro (2008-niveau) for det europæiske bidrag til konstruktionen af

ITER indtil 2020, hvor den grundlæggende maskine forventes at være klar, hvilket har medført et forslag fra Kommissionen om ændring af den flerårige finansielle ramme med henblik på dækning af finansieringsbehovet til ITER-grundforskningsprojektet.

Rådet gav desuden Kommissionen mandat til at støtte vedtagelsen af ITER-grundscenariet. Grundscenariet blev vedtaget på det ekstraordinære møde i ITER-rådet den 28. juli 2010. Euratoms støtte blev godkendt ad referendum, hvorfor Europa-Parlamentet og Rådet stadig skal godkende Kommissionens foreslåede ændringer.

Det blev i forbindelse med forberedelsen af rådsmødet den 25.-26. november 2010 konstateret, at merfinansieringsbehovet kunne reduceres fra 1,4 mia euro til 1,3 mia euro, som primært skal gå til konstruktionen af bygningerne, herunder reaktorbygningen.

De vigtigste aktiviteter på fissionsområdet (inkl. strålingsbeskyttelse)

- Deponering af radioaktivt affald i undergrunden: Forskning relateret til dyb geologisk deponering af brugt brændsel og langlivet radioaktivt affald. Støtte til udvikling af en fælles europæisk holdning til centrale spørgsmål i forbindelse med håndtering og bortskaffelse af affald.
- Reaktorsystemer: Forskning med henblik på at underbygge en sikker, effektiv og mere bæredygtig drift af alle relevante reaktorsystemer (herunder brændselskredsløbsanlæg), som er i brug eller under udvikling i Europa, herunder affaldshåndteringsaspekter, som f.eks. separation og omdannelse (transmutation) af langlivet affald til kortlivet i forbindelse med brændstokkredsløbet.
- Strålingsbeskyttelse: Forskning med henblik på at kunne vurdere risikoen ved lave strålingsdoser, medicinske anvendelser og håndtering af uheld for at tilvejebringe det videnskabelige grundlag for et robust, retfærdigt og socialt acceptabelt beskyttelsessystem, som ikke i unødvendigt omfang begrænser den nyttige og udbredte anvendelse af stråling på det medicinske område og i industrien.

Forskning- og
Innovationsstyrelsen

Side 22/22

Derudover foreslås de nukleare aktiviteter på **Det Fælles Forskningscenter (Joint Research Center – JRC)** at fortsætte i 2012 og 2013. Det drejer sig primært om

- Håndtering af radioaktivt affald og virkningen på miljøet.
- Nuklear sikkerhed (safety): Forskning i såvel eksisterende som nye brændselskredsløb og i reaktorsikkerhed for nuværende reaktorer i EU og reaktorsikkerhed for nye innovative reaktorsystemer.
- Nuklear sikring (security), herunder indsamling af miljøprøver og integrerede kontrolforanstaltninger (safeguards) samt forebyggelse af spredning af nukleart og radioaktivt materiale i forbindelse med ulovlig handel af disse materialer, herunder nuklear eftersporning.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet har udtalt sig om forslaget den 17. november 2011.

I forhold til betragtningerne anfører EP bl.a., at der er baggrund af ulykken på atomkraftværket i Fukushima i Japan den 11. marts 2011 er behov for yderligere forskning inden for sikkerhed i forbindelse med nuklear fission for at forsikre Unionens borgere om, at sikkerheden på de nukleare anlæg i Unionen fortsat opfylder de højeste internationale standarder.

I forhold til artiklerne anfører EP bl.a., at maksimalbeløbet for gennemførelse af rammeprogrammet i 2012 - 2013 skal være 2,1 euro.

EP accepterer Kommissionens forslag til budget for fissionsforskning og strålingsbeskyttelse på 118,2 mio. euro og budgettet for Det Fælles Forskningscenter på 233,2 mio. euro. EP ønsker således, at fusionsforskningen reduceres med 460, mio. euro.

5. Nærhedsprincippet

I forhold til spørgsmålet om nærhedsprincippet anfører Kommissionen, at merværdien for Euratoms inddragelse i nuklear forskning er tæt forbundet med grænseoverskridende virkning, stordriftsfordele og medvirken til løsning af markedssvigt. Med Euratomprojekter inden for fission, fusion og strålingsbeskyttelse kan der opnås den nødvendige kritiske masse, samtidig med at den forretningsmæssige risiko mindskes, og der dannes grobund for private investeringer. Euratom-aktiver har også central betydning for overførslen af nukleare færdigheder og viden på tværs af grænser og fremmer derved topkvalitet inden for forskning og innovation ved at styrke færdigheder, kvalitet og konkurrence i hele Europa og højne den menneskelige kapacitet gennem uddannelse, mobilitet og karrierer udvikling.

Forskning- og
Innovationsstyrelsen

Side 23/23

Regeringen er enig i disse betragtninger, hvorfor regeringen finder, at nærhedsprincippet er overholdt.

6. Gældende dansk ret

Forslaget har ikke konsekvenser for dansk ret.

7. Konsekvenser

Forslaget har ikke statsfinansielle konsekvenser udover indvirkningen på EU's budget. Forslaget medfører en udgift på EU's budget på 2.327 mio. euro i 2012 og 2013. Danmark betaler ca. 2 pct. af EU's udgifter, svarende til en statslig udgift ved programmet på ca. 349 mio. kr. for de to år.

8. Høring

Sagen behandlet i EU-specialudvalget for forskning.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der vil i uge 47 blive optaget dialoger mellem Rådet og Parlamentet om en aftale om finansieringen af merudgifter inden årets udgang.

10. Regeringens generelle holdning

Med hensyn til fusionsforskningen støtter regeringen denne, herunder konstruktionen af ITER, idet man fra dansk side arbejder for at finansieringen i 2012 og 2013 sker ved et miks af finansieringsmuligheder, der i videst muligt omfang friholder danske prioriteter, og at der samtidig sikres en effektiv omkostningskontrol og en realistisk

tidsplanlægning for projektet, jf. mandatet fra Folketingets Europaudvalg forud for Rådsmødet den 12. juli 2010 og den 11. november 2010 (ECOFIN-budget).

Hvad angår fissionsforskningen, er regeringen skeptisk overfor investeringer i nye reaktorsystemer og mener generelt, at budgetmidlerne bør koncentreres om sikkerhed og affaldshåndtering i forbindelse med eksisterende reaktorer samt om strålingsbeskyttelse.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Folketingets Europaudvalg har fået fremsendt et grundnotat om forslaget i april 2011. I forbindelse med spørgsmålet om merfinansieringsbehovet for grundforskningsprojektet ITER har udvalget fået forelagt denne sag tidligere, senest forud for Rådsmøde den 12. juli 2010, hvor mandatgivning fandt sted, forud for Rådsmødet (ECOFIN-budget) den 11. november 2010 og i forbindelse med behandlingen af rådsmødet den 25.-26. november 2010. Forud for Konkurrenceevnerådet den 30. -31. maj 2011 gav Folketinget mandat til forlængelse af det 7. Euratom-program.

Forskning- og
Innovationsstyrelsen

Side 24/24

Punkt 3b-d: b)(evt) Forslag til Rådets afgørelse om særprogrammet for gennemførelse af indirekte aktioner under Det Europæiske Atomenergifællesskabs rammeprogram for forskning og uddannelse på det nukleare område (2012-2013).

c) (evt) Forslag til Rådets afgørelse om særprogrammet for Det Fælles Forskningscenters gennemførelse af direkte aktioner under Det Europæiske Atomenergifællesskabs rammeprogram for forskning og uddannelse på det nukleare område (2012-2013).

d) (evt) Forslag til Rådets forordning (Euratom) om regler for virksomheders, forskningscentres og universiteters deltagelse i indirekte aktioner under Det Europæiske Atomenergifællesskabs rammeprogram og for formidling af forskningsresultater (2012-2013).

- Politisk aftale/vedtagelse

Forskning- og
Innovationsstyrelsen

1. Resumé

Kommissionens forslag vedrører en 2-årig forlængelse af de nuværende to særprogrammer og den nuværende forordning om deltagelsesregler mv. (2007-2011 for Euratom). Forslagene til de to særprogrammer for henholdsvis indirekte og direkte aktioner indeholder således i det store hele de samme videnskabelige, tekniske og strategiske mål og bruger de samme finansieringsmekanismer som de nuværende to særprogrammer. Med hensyn til forslag til forordning til regler for virksomheders, forskningscentres og universiteters deltagelse i de indirekte aktioner og dels forslag til formidling af forskningsresultater (2012-2013) er der bortset fra en vis forenkling ligeledes tale om en fortsættelse af de nuværende regler.

Side 25/25

De brede mål for det foreslåede særprogram vedrørende de indirekte aktioner for årene 2012 og 2013 er på fusionsområdet at udvikle en teknologi for en sikker og miljøvenlig samt økonomisk bæredygtig energikilde – primært gennem en realisering af ITER. På fissionsområdet (inkl. strålingsbeskyttelse) er målet at forøge sikkerheden samt ressource- og omkostningseffektiviteten af nuklear fission og anden brug af stråling inden for industri og medicin. Det brede mål for det foreslåede særprogram vedrørende de direkte aktioner, som foretages af Det Fælles Forskningscenter, er at give videnskabelig og teknisk støtte til EU's politik på det nukleare område.

Under forudsætning af at Rådet og Europa-Parlamentet når til enighed om en budgetaftale, vil der på på konkurrenceevnerådsmødet den 6. december 2011 blive indgået en politisk aftale.

2. Baggrund

Kommissionen offentliggjorde den 7. marts 2011 sit forslag til rammeprogram for forskning og uddannelse på det nukleare område (2012-2013). Forslaget indeholdt også den nødvendige ekstrafinansiering af konstruktionsomkostningerne for ITER på 1,3 mia. euro. I Rådets gruppe for forskning og nukleare spørgsmål er der opnået generel enighed om en tilgang til forlængelsen af Euratom-

rammeprogrammet. Spørgsmålet om ekstrafinansieringen til ITER på 1,3 mia. euro forventes forhandlet i regi af de almindelige budgetforhandlinger for 2012.

Samtidig med fremlæggelsen af forslaget til Euratom-rammeprogrammet for 2012 og 2013 fremsatte Kommissionen forslag til to særprogrammer. Det drejer sig dels om særprogrammet for gennemførelse af indirekte aktioner på det nukleare område (fusion og fission, inkl. strålingsbeskyttelse) og særprogrammet for Det Fælles Forskningscenters gennemførelse af direkte aktioner i samme periode. Da de to særprogrammer skal udmønte rammeprogrammet er indholdet mere specifikt, hvorimod hovedindholdet er det samme som i rammeprogrammet. Kommissionens forslag er fremsendt med hjemmel i Euratom-traktatens artikel 1, 2, 4 og 7 og skal behandles efter Euratom-traktatens artikel 7, hvorefter Rådet træffer afgørelse med enstemmighed efter forslag fra Kommissionen, der rådfører sig med Det Videnskabelige og Tekniske Udvalg.

Med Kommissionens forslag til Euratoms rammeprogram for 2012-2013 følger endvidere et forslag til forordning til regler for virksomheders, forskningscentres og universiteters deltagelse i de indirekte aktioner og for formidling og nyttiggørelse (herunder adgangsret til forgrunds- og baggrundsviden) samt de særlige regler for deltagelse i aktiviteter inden for fusionsenergiforskning. Forslaget er baseret på artikel 7 og 10 i Euratom-traktaten. Kommissionens forslag er fremsendt med hjemmel i Euratom-traktatens artikel 7 og 10 og skal behandles efter Euratom-traktatens artikel 7, hvorefter Rådet træffer afgørelse med enstemmighed efter forslag af Kommissionen, der rådfører sig med Det Videnskabelige og Tekniske Udvalg.

Forskning- og
Innovationsstyrelsen

Side 26/26

3. Formål og indhold

Hovedformålet er at sikre, at den EU-finansierede forskning på disse områder videreføres i yderligere to år på linje med de aktiviteter, der er blevet gennemført i perioden 2007-2011.

De generelle mål for forslaget til særprogram vedrørende indirekte aktioner for årene 2012 og 2013 er således:

- På fusionsområdet at udvikle en teknologi for en sikker, bæredygtig og miljømæssigt forsvarlig og økonomisk levedygtig energikilde.
- På fissionsområdet (inkl. strålingsbeskyttelse) at fremme sikkerheden samt ressource- og omkostningseffektiviteten inden for nuklear fission og anvendelser af stråling inden for industri og lægevidenskab og at fremme nuklear sikkerhed (nuklear sikkerhedskontrol, ikke-spredning, bekæmpelse af ulovlig handel og nuklear eftersporning).

Det generelle mål for forslaget til særprogram vedrørende direkte aktioner, der skal udføres af Det Fælles Forskningscenter, er at give videnskabelig og teknisk støtte til EU's politik på det nukleare område.

Hvad angår forslaget til deltagelsesregler mv. sigter disse på, at rammeprogrammet skal gennemføres så effektivt som muligt, idet der tages hensyn til, at det skal være let tilgængeligt for alle deltagere gennem forenklede procedurer. Reglerne skal endvidere gøre det lettere at udnytte intellektuelle ejendomsrettigheder, der skabes af en deltager, idet der også tages hensyn til, hvordan den pågældende

deltager måtte have indrettet sig internationalt, samtidig med at de øvrige deltageres og EU's legitime interesser beskyttes.

På **fusionsområdet** drejer de vigtigste aktiviteter sig om at virkeliggøre ITER med fokus på forvaltning og styring af den internationale såvel som den europæiske ITER organisation. Derudover skal man forberede ITER's drift gennem et målrettet fysik- og teknologiprogram til at benytte fusionsforskningsprojektet JET (Joint European Torus) og andre ITER-relevante anlæg med magnetisk indslutning.

ITER er et forskningsprojekt, hvor resultaterne på langt sigt forventes at kunne bidrage væsentligt til verdens energiforsyning i konkurrence med kul og olie. Energiproduktion ved fusion vil i givet fald i modsætning til traditionel kernekraft være baseret på frit tilgængelige råstoffer, og der vil forventeligt kun være ubetydelige risici forbundet med denne energiform.

Spørgsmålet om ekstrafinansieringen til ITER på 1,3 mia. euro udestår. Der vil i uge 47 blive optaget dialoger mellem Rådet og Parlamentet om en aftale om finansieringen af merudgifter inden årets udgang.

Forskning- og
Innovationsstyrelsen

Side 27/27

På **fissionsområdet** er de væsentligste aktiviteter behandling af radioaktivt affald og sikkerheden i eksisterende reaktorer og nye reaktorsystemer. Der er i det væsentlige to måder at behandle langlivet radioaktivt affald på: Gennem dyb geologisk deponering og/eller ved at omdanne langlivet affald til kortlivet affald gennem en særlig proces. Hvad det andet emne angår, forskes der i, hvordan de eksisterende reaktorsystemer kan gøres mere sikre, og hvordan man kan optimere sikkerheden på nye reaktorsystemer og desuden reducere affaldsproblemet.

På **strålingsbeskyttelsesområdet** drejer det sig primært om aktiviteter vedrørende forskning med henblik på at kunne vurdere risikoen ved lave strålingsdoser, medicinske anvendelser af stråling og beredskabsmæssige aspekter, herunder spørgsmål relateret til truslen fra nuklear og radiologisk terrorisme.

På **Det Fælles Forskningscenter (JRC)** vedrører de væsentlige aktiviteter håndtering af radioaktivt affald og virkningen på miljøet. Dertil kommer aktiviteter vedrørende nuklear sikkerhed (safety), dvs. forskning i såvel eksisterende som nye brændselskredsløb og i reaktorsikkerhed for nuværende reaktorer i EU, og reaktorsikkerhed for nye innovative reaktorsystemer. Endelig beskæftiger JRC sig med nuklear sikring (security), hvor man støtter opfyldelsen af EU's tilsagn, herunder navnlig udvikling af metoder til kontrol af brændselskredsløbsanlæg, gennemførelse af tillægsprotokollen, herunder indsamling af miljøprøver og integrerede kontrolforanstaltninger (safeguards) samt forebyggelse af spredning af nukleart og radioaktivt materiale i forbindelse med ulovlig handel af disse materialer, herunder nuklear eftersporning.

Hvad angår **deltagelsesreglerne**, fastsætter disse rettigheder og forpligtelser for juridiske enheder, der ønsker at deltage i rammeprogrammet. Der er tale om minimumsbetingelser for deltagelse, proceduremæssige forhold, herunder mindste antal deltagere, disses etableringssted, indsendelse og bedømmelse af forslag, gennemførelse af tilskudsaftaler, tilsyn med projekter og EU's finansieringsbidrag. Reglerne opstiller også principperne for anvendelse og formidling af resul-

taterne for deres deltagelse. Kommissionens beslutning af 24. januar 2011 om visse administrative forenklinger gælder også for dette forslag.

Bortset fra en vis forenkling er der tale om en fortsættelse af de nuværende regler. Dette gælder reglerne for deltagelse, herunder minimumsbetingelserne. Ligeledes foreslås bedømmelsesprocessen videreført uden væsentlige ændringer. Endvidere er tilskudsformerne de samme, idet hovedreglen vil være godtgørelse svarende til 50 % af de støtteberettigede omkostninger, men for visse deltagertyper (SMV'er, universiteter, forskningsorganisationer) kan der suppleres med højst 25 % til forskningsaktiviteter. Endelig er bestemmelserne om formidling, nyttiggørelse og adgangsret til viden mv. de samme som i Euratom-rammeprogrammet (2007-2011). Dette gælder også de særlige associeringsaftaler på fusionsenergiforskningsområdet.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet har udtalt sig om forslagene den 16. november 2011.

EP har vedtaget en række mere specifikke ændringsforslag til de to særprogrammer under rammeprogrammet. Det drejer sig dels om ændringer til særprogrammet vedr. indirekte aktioner på såvel fusions- som fissionsområdet og dels om særprogrammet vedr. de af Det Fælles Forskningscenters direkte aktioner på det nukleare område.

Der er tale om ændringsforslag, som uddyber de vedtagne ændringsforslag i forbindelse med rammeprogrammet, jf. pkt. 3a om forslag til Rådets beslutning om Det Europæiske Atomenergifællesskabs rammeprogram for forskning og uddannelse på det nukleare område (2012 - 2013).

5. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Forslagene har ikke konsekvenser for dansk ret.

7. Konsekvenser

Forslagene har ikke statsfinansielle konsekvenser udover indvirkningen på EU's budget. Forslagene medfører en udgift på EU's budget på 2.327 mio. euro i 2012 og 2013. Danmark betaler ca. 2 % af EU's udgifter, svarende til en statslig udgift ved programmet på ca. 349 mio. kr. for de to år.

8. Høring

Sagen behandles i EU specialudvalget for forskning.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der vil i uge 47 blive optaget dialoger mellem Rådet og Parlamentet om en aftale om finansieringen af merudgifter inden årets udgang.

10. Regeringens generelle holdning

Med hensyn til fusionsforskningen støtter regeringen denne, herunder konstruktionen af ITER under forudsætning af, at der sikres en effektiv omkostningskontrol og en realistisk tidsplanlægning for projektet.

Hvad angår fissionsforskningen, er regeringen skeptisk overfor investeringer i nye reaktorsystemer og mener generelt, at budgetmidlerne bør koncentreres om sikkerhed og affaldshåndtering i forbindelse med eksisterende reaktorer samt om strålingsbeskyttelse.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Folketingets Europaudvalg har fået fremsendt et grundnotat om forslaget i april 2011. Forud for konkurrenceevnerådsmødet den 30.-31. maj 2011 gav Folketingets Europaudvalg mandat til forlængelsen af det 7. Euratom-rammeprogram. Særprogrammet blev forelagt Folketinget i forbindelse med drøftelsen heraf på Konkurrenceevnerådet den 29. – 30. september 2011.

Punkt 4: Lancering af fem fælles programlægningsinitiativer til rådskonklusioner; 1) Sunde og produktive have og oceaner ('Healthy and Productive Seas and Oceans'), 2) Urbane Europa ('Urban Europe - Global Urban Challenges, Joint European Solutions'), 3) Klimaviden for Europa ('Connecting Climate Knowledge for Europe'), 4) Vandudfordringer for en forandrende verden 'Water Challenges for a Changing World' og 5) Antimikrobiel resistens ('The Microbial Challenge - An Emerging Threat to Human')

- Vedtagelse af rådskonklusioner

1. Resumé

Som led i etableringen af Det Europæiske Forskningsrum udarbejdede Kommissionen i 2008 en meddelelse med forslag til en proces, der kan føre til flere og bedre fælles programlægningsinitiativer i EU. I meddelelsen lagde Kommissionen op til, at der udarbejdes en fælles vision for, hvordan større samfundsmæssige udfordringer skal imødekommes. Kommissionen har indstillet fem fælles programlægningsinitiativer til vedtagelse gennem rådskonklusioner; 1) Sunde og produktive have og oceaner ('Healthy and Productive Seas and Oceans'), 2) Urbane Europa ('Urban Europe - Global Urban Challenges, Joint European Solutions'), 3) Klimaviden for Europa ('Connecting Climate Knowledge for Europe'), 4) Vandudfordringer for en forandrende verden ('Water Challenges for a Changing World') og 5) Antimikrobiel resistens ('The Microbial Challenge - An Emerging Threat to Human'). Det forventes, at der på konkurrenceevnerådsmødet den 6. december 2011 vil blive vedtaget rådskonklusioner.

Forskning- og
Innovationsstyrelsen

Side 30/30

2. Baggrund

Siden 2000 har det været en central målsætning for det europæiske forskningsrum (European Research Area – ERA) at sikre koordinering af nationale og regionale forskningsprogrammer og forskningsprioriteringer i spørgsmål af europæisk interesse.

I Kommissionens grønbog ”Nye perspektiver på det europæiske forskningsrum” fra 2007 blev der lagt op til betydelige offentlige forskningsinvesteringer, som skal planlægges i fællesskab på europæisk plan, og som omfatter fælles prioriteringer, koordineret gennemførelse og fælles evaluering.

På baggrund af Grønbogen og ”Follow up the ERA Green Paper – Developing the Partnership” fra 2008 har Kommissionen haft drøftelser med adskillige medlemslande og associerede lande om fælles programmer og gensidig åbning af nationale programmer.

Udbyttet af disse drøftelser tjente som indspil til Kommissionens meddelelse ”Towards Joint Programming in research: Working together to tackle common challenges more effectively”. Formålet med meddelelsen var at igangsætte en strategisk og struktureret proces, der skulle føre til øget programkoordinering og samarbejde som udgangspunkt for flere og bedre fælles programinitiativer i EU.

På konkurrenceevnerådsmødet den 1.-2. december 2008 blev det besluttet at nedsætte en high level gruppe (Groupe de Programmation Conjointe - GPC). GPC fik til opgave at identificere store europæiske og globale samfundsmæssige

udfordringer, som kunne gøres til genstand for fælles programlægning (Joint Programming – JP). Endvidere blev der besluttet, at der skulle oprettes et pilot-fællesprogramlægningsinitiativ vedrørende neurodegenerative sygdomme, specielt Alzheimers.

GPC har i løbet af 2009 og 2010 drøftet frivillige rammebetingelser for de kommende fælles programlægningsinitiativer, og medlemslandene har præsenteret forslag til temaer for fælles programlægning.

Den første bølge med tre fælles programlægningsinitiativer blev med vedtagelse af rådskonklusioner på konkurrenceevnerådsmødet den 12. oktober 2010 godkendt til implementering. De tre fælles programlægningsinitiativer var inden for temaerne: 'Landbrug, fødevarerikkerhed og klimaændringer', 'Kulturarv og global forandring: en ny udfordring for Europa' og 'Sund kost giver et sundt liv'.

I foråret 2011 besluttede GPC at godkende en anden bølge med seks fælles programlægningsinitiativer som modne, hvor "More Years Better Lives" som det første blev vedtaget på rådsmødet d. 29.- 30. september 2011. De øvrige fem er inkluderet i disse rådskonklusioner.

Forskning- og
Innovationsstyrelsen

Side 31/31

3. Formål og indhold

Den overordnede idé bag fælles programlægningsinitiativer er:

- En ny måde at tænke forskningssamarbejde på.
- En proces ledet af medlemsstaterne og de associerede lande for at øge forskningssamarbejdet i Europa.
- Strategisk udvælgelse af temaer og problemstillinger af stor samfundsmæssig betydning.
- Samarbejde om at definere, udvikle og implementere strategiske forskningsdagsordener.
- Finansieringen skal hovedsageligt komme fra de deltagende lande. Det er op til det enkelte land at beslutte, hvad det vil bidrage med af midler eller andre såkaldte "in-kind"-ressourcer.
- Fælles Programlægning kan indebære et samarbejde mellem eksisterende nationale forskningsprogrammer eller oprettelsen af helt nye programmer.
- At medlemslandene og de associerede lande udvælger og implementerer instrumenter til realiseringen af fælles programlægningsinitiativer. Endvidere skal de evaluere og monitorere udviklingen.

Mere specifikt for de fem initiativer fremhæves følgende:

1) med hensyn til initiativet "Sunde og produktive have og oceaner", at initiativet skal give den videnskabelige base og forskningsinfrastruktur, der er nødvendig for at definere, overvåge og bibeholde en god miljømæssig status for de europæiske havmiljøer.

2) med hensyn til initiativet 'Urbane Europa', at initiativet skal fremme forskning indenfor forståelsen af komplekse urbane systemer. Forslaget sigter mod at udnytte spirende teknologier og governanceløsninger for at hjælpe udviklingen af et europæisk område i vækst.

3) med hensyn til initiativet 'Klimaviden for Europa', er formålet at sikre en bedre forståelse af klimaforandringer. Klimaforandringer forstås i denne sammenhæng bredt og inkluderer mange forskellige videnskabelige forståelser af årsager og konsekvenser på omkostninger, risici og fordele ved klimaforandringer samt mulige måde at imødekomme disse på.

4) med hensyn til initiativet 'Vandudfordringer for en forandrende verden', at formålet er at sikre adgang til stabil og vedvarende vandforsyning til sikring af helbred, landbrug og økonomisk sikkerhed. Forskningsindsatsen fokuseres på tre hovedområder: Resourceadministration, teknologiske mål, sociale, politiske og økonomiske mål.

5) med hensyn til initiativet 'Antimikrobiel resistens', at antibiotikaresistens er et hastigt stigende problem, der udgør en seriøs trussel mod den globale helbredstilstand. Forskningsindsatsen fokuseres på to hovedområder: Medicinske udfordringer og sociale udfordringer.

Danmark har deltaget i de fem initiativer siden opstartsfasen, og følger udviklingen nøje. På et senere tidspunkt vil det skulle besluttes, hvorvidt der skal fokuseres særligt på visse initiativer, og hvorvidt Danmark skal støtte initiativerne finansielt.

Forskning- og
Innovationsstyrelsen

Side 32/32

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

5. Nærhedsprincippet

Ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

Udkastet til rådskonklusioner har i sig selv ingen statsfinansielle konsekvenser, administrative konsekvenser for det offentlige eller konsekvenser for EU's budget.

I det omfang Danmark vælger at deltage i det kommende fælles programlægningsinitiativ, vil finansieringen blive afholdt inden for eksisterende midler.

8. Høring

Sagen bliver behandlet i EU-Specialudvalget for Forskning.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Medlemslandene har gennem GPC støttet udvælgelsen af temaer, og opbakningen til de fem programlægningsinitiativer har været stor. Det forventes derfor, at Rådet vedtager rådskonklusioner på mødet den 6. december 2011.

10. Regeringens generelle holdning

Tendensen i Europa og i resten af verden viser, at der bliver et markant behov for forskning og udvikling inden for de områder, der berøres af de identificerede udfordringer. Den danske regering er enig i, at disse udfordringer kræver koordinering på EU-plan og støtter op om de fælleseuropæiske initiativer på de identificerede områder.

rede områder, der skal samle de bedste forskere og sikre EU en stærk global position, hvor det giver europæisk merværdi.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg til orientering forud for rådsmødet (konkurrenceevne) den 25.-26. september 2008, forud for rådsmødet (konkurrenceevne) den 2. december 2008, forud for rådsmødet (konkurrenceevne) den 3.-4. december 2009, forud for rådsmødet (konkurrenceevne) som en del af rådskonklusionerne 'Fremtidig udvikling af det europæiske forskningsrum' den 25.-26. maj 2010, forud for rådsmødet (konkurrenceevne) som en del af rådskonklusionerne om iværksættelse af de tre fælles programlægningsinitiativer: 'Landbrug, fødevarer sikkerhed og klimaændringer', 'Kulturarv og global forandring: en ny udfordring for Europa', og 'Sund kost giver et sundt liv' den 11.-12. oktober 2010, samt forud for rådsmødet (konkurrenceevne) den 29.-30. september 2011, som en del af rådskonklusionerne om iværksættelse af det fælles programlægningsinitiativ "Flere år – bedre liv".

Forskning- og
Innovationsstyrelsen

Side 33/33

Punkt 5: Rådskonklusioner om partnerskaber
- Vedtagelse af rådskonklusioner

1. Resumé

Kommissionen vedtog den 22. september 2011 en meddelelse om partnerskaber. På denne baggrund vil Rådet vedtage rådskonklusioner. Der eksisterer på EU-niveau en række forskellige typer partnerskaber. De bliver opdelt i 'offentlig-offentlige partnerskaber' (Public-Public Partnerships) og 'offentlig-private partnerskaber' (Public-Private Partnerships). I udkastet til rådskonklusioner anerkender Rådet fordelene ved offentlig-offentlige og offentlig-private samarbejder, og at de blandt andet kan bidrage til at adressere store samfundsmæssige udfordringer, bidrage til realiseringen af det europæiske forskningsrum og facilitere en mere optimal brug af ressourcer i tider med stramme offentlige budgetter.

Det forventes, at Rådet vil vedtage rådskonklusioner på Konkurrenceevnerådsmødet den 5.-6. december 2011.

Forskning- og
Innovationsstyrelsen

2. Baggrund

Kommissionen vedtog den 22. september 2011 en meddelelse om partnerskaber. I denne meddelelse beskriver Kommissionen forskellige typer partnerskaber i Europa. Heri beskriver Kommissionen, at der på EU-niveau eksisterer en række forskellige typer partnerskaber. De bliver opdelt i 'offentlig-offentlige partnerskaber' (Public-Public Partnerships) og 'offentlig-private partnerskaber' (Public-Private Partnerships). De offentlig-offentlige partnerskaber er samarbejder mellem forskellige offentlige institutioner, primært samarbejde mellem forskellige europæiske lande. Det drejer sig eksempelvis om ERA-NET, ERA-NET PLUS, artikel 185-initiativer og fælleseuropæisk programlægning.

Side 34/34

De offentlig-private partnerskaber er samarbejder mellem offentlige og private aktører mellem forskellige europæiske lande. Det drejer sig eksempelvis om fælleseuropæiske teknologiinitiativer, uformelle offentlig-private samarbejder, videns- og innovationsmiljøer under Det Europæiske Institut for Innovation og Teknologi, den europæiske strategiske energiteknologiplan og senest de europæiske innovationspartnerskaber.

3. Formål og indhold

I udkastet til rådskonklusioner anerkender Rådet fordelene ved offentlig-offentlige og offentlig-private samarbejder, og at de blandt andet kan bidrage til at adressere store samfundsmæssige udfordringer, bidrage til realiseringen af det europæiske forskningsrum og facilitere en mere optimal brug af ressourcer i tider med stramme offentlige budgetter. Rådet understreger samtidigt nødvendigheden af at forbedre betingelserne for at deltage i partnerskaber, mens deres frivillige form skal bibeholdes. Samtidigt skal reglerne forenkles. Rådet noterer også behovet for at rationalisere landskabet af programmer og instrumenter og undgå unødige overlap.

Hvad angår offentlig-offentlige partnerskaber noterer Rådet Kommissionens intention om at fusionere eksisterende instrumenter som ERA-net og ERA-net plus og ser frem til at diskutere det i kontekst af Horizon 2020. Rådet understreger samtidigt, at fælleseuropæisk programlægning er en frivillig

medlemsstatsdrevet proces, og at synergier skal opnås mellem fælleseuropæisk programlægning og rammeprogrammets instrumenter.

Hvad angår offentlig-private partnerskaber erklærer Rådet sig enig i behovet for en analyse af det juridiske grundlag for at etablere fremtidige fælles teknologiinitiativer og ser frem til at diskutere Kommissionens forslag om et specifikt partnerskabsorgan.

Hvad angår europæiske innovationspartnerskaber mener Rådet, at medlemslandene skal indrages i beslutninger om innovationspartnerskaber. Rådet ser frem til Kommissionens meddelelse, hvor Kommissionen videregiver den strategiske implementeringsplan for pilotinnovationspartnerskabet om sund og aktiv aldring.

Rådet hilser til sidst velkommen Kommissionens intention om at udvikle et fælles sæt regler for alle initiativer under Horizon 2020 med det sigte at forenkle deltagelse samtidigt med, at der tages højde for forskellige instrumenters formål.

Forskning- og
Innovationsstyrelsen

4. Europa-Parlamentets holdning

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

Side 35/35

5. Nærhedsprincippet

Ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Drøftelserne har ingen konsekvenser for dansk ret.

7. Konsekvenser

Drøftelserne har ingen statsfinansielle konsekvenser, administrative konsekvenser for det offentlige eller konsekvenser for EU's budget.

8. Høring

Sagen bliver behandlet i EU-Specialudvalget for Forskning på et møde fredag den 18. november 2011.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

En række lande ønsker, at Kommissionen præsenterer en meddelelse om den strategiske implementeringsplan for pilotinnovationspartnerskabet om sund og aktiv aldring før der igangsættes nye innovationspartnerskaber. Det forventes at der opnås enighed om dette punkt, således at rådskonklusionerne bliver vedtaget af Rådet.

10. Regeringens generelle holdning

Regeringen støtter brugen af offentlig-offentlige partnerskaber og offentlig-private partnerskaber som eksempelvis de fælleseuropæiske programlægningsinitiativer og de europæiske innovationspartnerskaber som værende tilgange, der skal være med til at adressere de store samfundsmæssige udfordringer, som Europa står over for og bidrage til vækst i Europa. Det skal sikres, at partnerskaberne er komplementære, og at duplikation derved undgås.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg til orientering i forbindelse med præsentation af Kommissionens meddelelse om partnerskaber på Konkurrenceevnerådsmødet den 29.-30. september 2011.

Forskning- og
Innovationsstyrelsen

Side 36/36